

Helse- og
omsorgsdepartementet

Folkehelsemeldingen 2019 – Gode liv i eit trygt samfunn

Bodil Blaker, fagdirektør / leder av sekretariatet for Folkehelsemeldingen

Norsk friluftsliv, Oslo 9. mai 2019

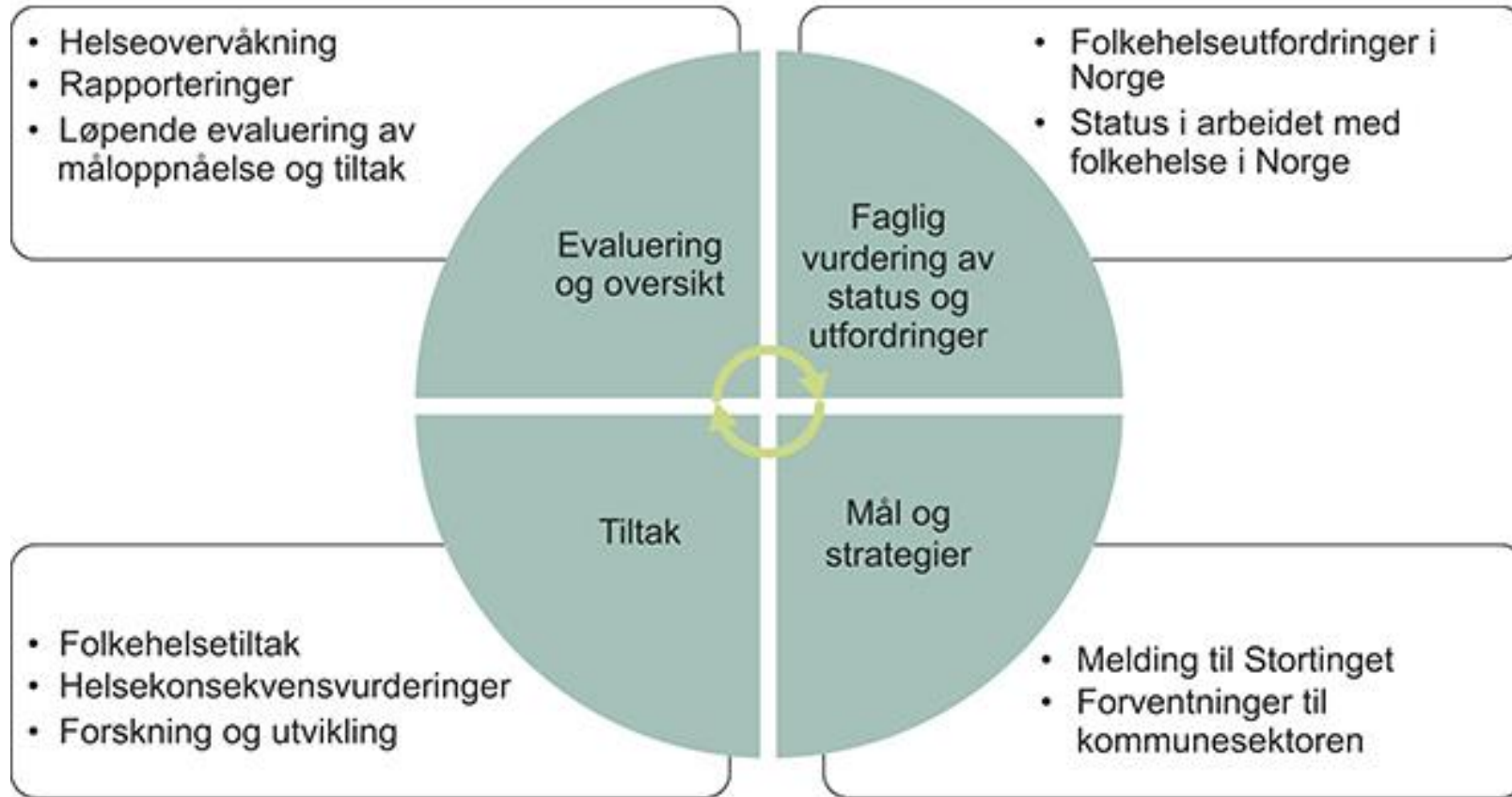

Prosess og innspill

- Flere innspillsmøter i løpet av 2018
- Skriftlig innspill på egen nettside; ca 200 innspill fra ulike fagmiljøer, frivillige organisasjoner, interesseorganisasjoner, kommuner og fylkeskommuner + mange privatpersoner
- De fleste departementer har vært involvert
- Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet har levert fakta- og grunnlagsmateriale

Den norske folkehelsemodellen (kapittel 7)

Mål for folkehelsepolitikken

- Noreg skal være blant dei tre landa i verda som har høgast levealder
- Befolkninga skal oppleve fleire leveår med god helse og trivsel og mindre sosiale helseforskjellar
- Vi skal skape eit samfunn som fremjar helse i heile befolkninga
- Redusere talet på personar som døyr for tidleg av ikke-smittsame sjukdommar (WHO) med 30 % innan 2030
- FNs 17 globale mål for berekraftig utvikling – "leaving no one behind"

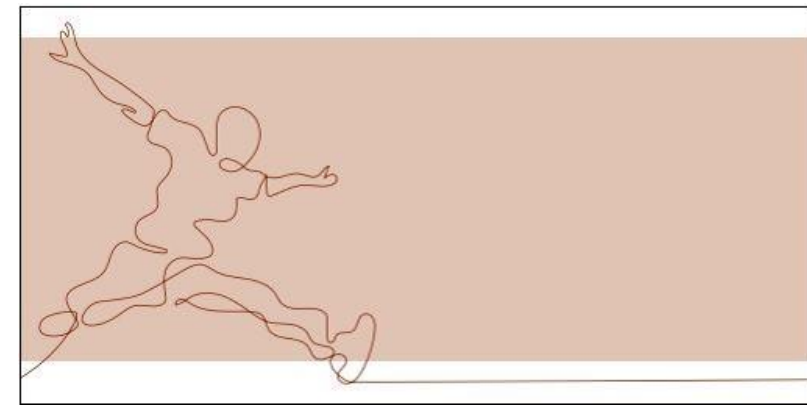
Gode liv i eit trygt samfunn

- Del I: Forsterka innsats
 - Tidleg innsats for barn og unge
 - Strategi for å førebyggje einsemd
 - Mindre sosial ulikskap i helse
- Del II: Innsats for eit trygt samfunn og gode levevanar
- Del III: Eit effektivt folkehelsearbeid

Kapittel 1

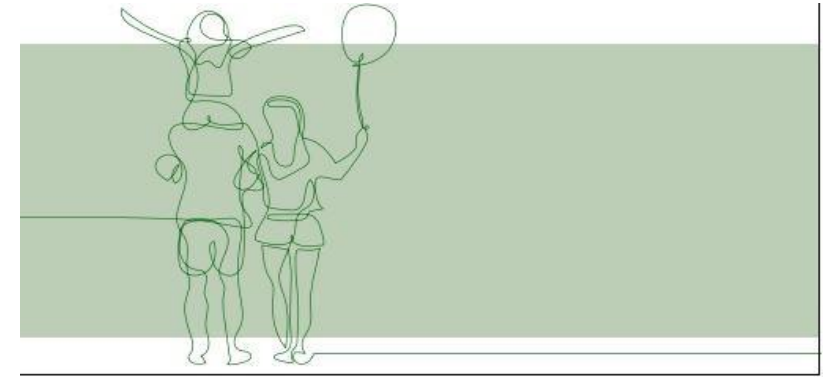
Berekraftig folkehelsearbeid

- Berekraft er eit gjennomgående tema i meldinga
- Ein befolkning med god helse og livskvalitet er ein forutsetning for ein berekraftig velferdsstat
- Eit tverrsektorielt, systematisk og langsiktig folkehelsearbeid utgjer fundamentet for ein berekraftig folkehelsepolitikk
- Hovedutfordringar for folkehelsa:
 - Tobakk, alkohol, usunt kosthald, fysisk inaktivitet
 - Muskel- og skjeletthelse, psykiske lidingar, vald, skadar, illegale rusmiddel
 - Luftforureining
 - Sosial ulikskap i helse

Kapittel 2

Tidleg innsats for barn og unge (I)

- Tidleg innsats for barn og unge er ein av dei viktigaste oppgavene i samfunnet
- Tidleg innsats kan førebyggje behovet for meir inngripande tiltak seinere i livet
- Meldinga synleggjer regjeringa sitt arbeid for å skape trygge og kompetente foreldre, for å skape ein god barnehage- og skulekvardag og for å skape eit sikkerhetsnett som kan fange opp barn og unge som faller utenfor

Tidleg innsats for barn og unge (II)

- Regjeringa vil
 - vurdere oppfølginga av forskingsprosjektet med utprøving av meir tid til fysisk aktivitet og kroppsøving i skulen
 - gjennom skuleprosjektet til Norsk Friluftsliv vidareutvikle eit utval eksisterande, vellykka satsingar innanfor friluftsliv retta mot barn og unge i pedagogiske institusjonar som barnehage, SFO og skule
 - leggje fram ein samarbeidsstrategi som skal fremje deltaking og styrkje moglegheitene for barn i låginntektsfamiliar
 - gi Friluftsrådernes Landsforbund økonomisk støtte til å utvikle og drive eit prosjekt om aktivitetstiltak innanfor friluftsliv for barn og unge i ferie og fritid

Saman mot einsemd – strategi for å førebyggje einsemd (I)

- Einsemd og mangel på sosial støtte har vist seg å vere ein risikofaktor for auka vanhelse og dødstal
- Einsemd er knytt til ulike livssituasjonar og livsendringar
- Einsemd kan for mange være vanskeleg å snakke åpent om

Strategi for å førebyggje einsemd (II)

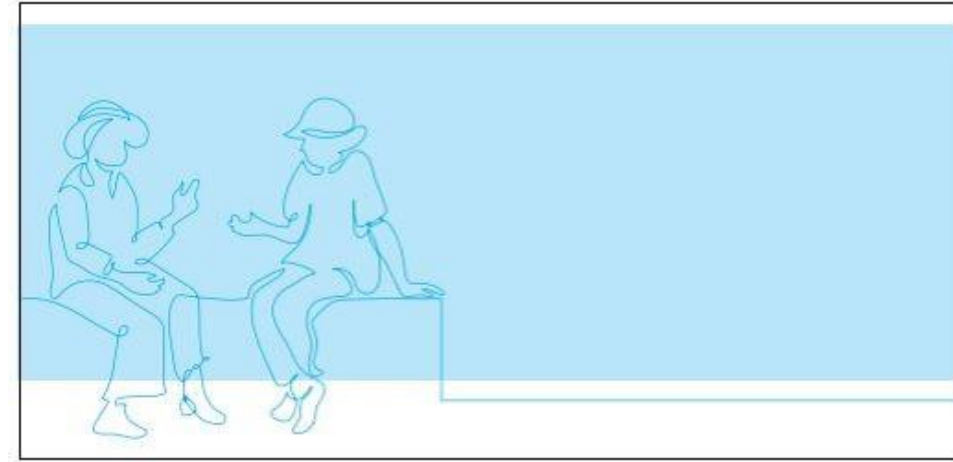
Tre hovedmål for strategien og satsingsområde:

1. Synleggjere einsemd som folkehelseutfordring og stimulere til auka sosial deltaking
 - Samarbeid med frivillig sektor for å mobilisere mot einsemd
 - Tiltak retta mot einsame unge og tiltak retta mot einsame eldre
2. Få meir kunnskap om einsemd og effektive tiltak
 - Kunnskapsoppsummeringar og forskning om einsemd og effekt av tiltak
3. Arbeide systematisk for å førebyggje einsemd og auke den sosiale støtta
 - Einsemd inn i folkehelselova § 7
 - Sikre at det blir lagt vekt på einsemd og sosial støtte i vurdering av nye tiltak i alle relevante sektorar

Kapittel 4

Mindre sosial ulikskap i helse (I)

- Forventa levealder er fem-seks år høgare blant personar med kort utdanning enn blant personar med lang utdanning
- Mellom ulike kommunar kan det være opptil 12 år forskjell i forventa levealder
- Dei sosiale helseforskjellane gjeld for nesten alle sjukdommar, skadar og plagar – og for levevanar

Mindre sosial ulikskap i helse (II)

- Regjeringa vil
 - legge vekt på fordelingseffektar ved prioritering av folkehelsetiltak
 - vurdere en ekstern gjennomgang av den nasjonale politikken for utjamning av sosiale helseforskjellar
 - greie ut årsakene til sosial ulikskap i bruken av helsetenester og i behandlingresultat
 - vidareføre innsatsen mot barnefattigdom og arbeidet med områdesatsingar
 - vidareføre arbeidet med å redusere fråfallet i vgs
 - følge opp inkluderingsdugnaden og integreringsløftet for å få fleire utsatte grupper inn i arbeidslivet

Kapittel 5

Eit trygt og helsefremjande samfunn (I)

Eit trygt og helsefremjande samfunn (II)

- Regjeringa vil
 - arbeide vidare med **områdesatsing** i dei store byane
 - vurdere korleis data om **livskvalitet** kan gjerast best mogleg tilgjengelege
 - få kunnskap og forsking om kva levevanar har å seie for **psykisk helse**
 - styrkje kunnskapsgrunnlaget om **skadar og ulykker**
 - vurdere modellar for å kunne støtte kommunane betre på området **miljø og helse**
 - styrkje kunnskapen om **luftforureining**
 - starte arbeidet med å fastsetje nye nasjonale mål for **støy**

Eit trygt og helsefremjande samfunn (III)

Regjeringen vil

- fremme et aldersvennlig samfunn
- etablere eit nasjonalt **eldreombod**
- utvikle ein tverrsektoriell handlingsplan for ein **nullvisjon** for alvorlege fallulykker i heimen

Nærmiljø og friluftsliv

- Regjeringa vil:
 - løfte fram og støtte bustadbygging i fortettingsprosjekt som skapar gode nærmiljø
 - løfte fram og støtte utvikling av aktivitetsvennlege bu- og nærmiljø og lokalsamfunn i ny handlingsplan for fysisk aktivitet
 - revidere rettleiinga om naturvennleg tilrettelegging og fullføre rettleiingsmateriell om planlegging og tilrettelegging av ferdselsårer for friluftsliv
 - starte eit fleirårig ferdselsåreprosjekt med sikte på å fremje samanhengande nettverk av turstiar i kommunane
 - forslag om at friluftsløva kan gi ein generell tilgang til ikkje-motorisert ferdsel i utmark

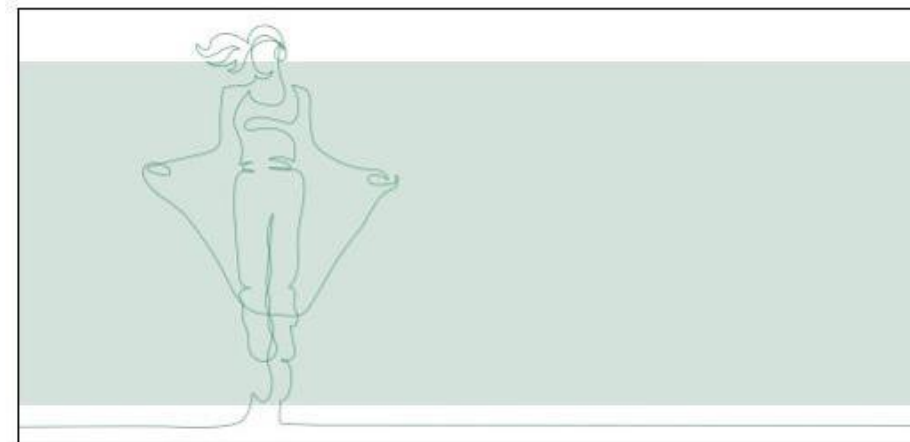

Kapittel 6

Gode levevanar og helsevennlege val (I)

Gode levevanar og helsevennlege val (II)

- Regjeringa vil
 - utarbeide ein ny **NCD-strategi** som skal inkludere muskel- og skjeletthelse og psykisk helse
 - innføre pakkeforløp for **muskel- og skjelettlidingar**
 - vurdere tiltak for å førebyggje **hørselstap**
 - ta sikte på å utarbeid ein **pårørandestategi**
 - føre vidare og halde fram utviklinga av samarbeidet med **matvarebransjen** med intensjon om å forlengje tidsramma for intensjonsavtalen fram mot 2025
 - i 2019 leggje fram handlingsplanen for **fysisk aktivitet**

Ny handlingsplan for fysisk aktivitet

- Visjonen er at fysisk aktivitet skal være et naturlig valg for alle gjennom hele livet
- Mål 2025: 10 prosent reduksjon i fysisk inaktivitet
- Mål 2030, jf. Agenda 2030: 15 prosent reduksjon i fysisk inaktivitet
- Lansering høsten 2019
- Ti-års perspektiv

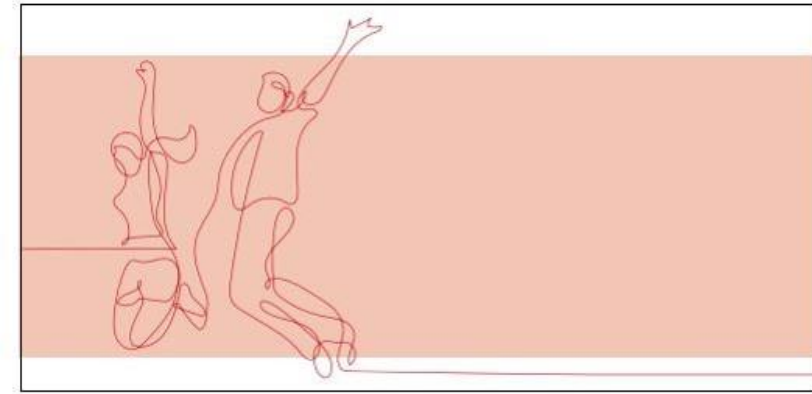
Gode levevanar og helsevennlege val (III)

- Regjeringa vil
 - følgje opp ny nasjonal **tobakksstrategi**
 - leggje fram ein nasjonal **alkoholstrategi**
 - styrkje det **rusførebyggjande arbeidet** som er retta mot ungdom
 - leggje fram ein **rusreform**
 - bidra til god **seksuell helse** i befolkningen
 - integrere **søvn** i større grad i folkehelsearbeidet
 - videreutvikle ein meir målretta **kommunikasjonsstrategi**
 - utarbeide ein nasjonal strategi for "**health literacy**"

Kapittel 7

Den norske folkehelsemodellen (I)

- Regjeringa vil
 - ta initiativ til en samla gjennomgang av **folkehelselova** med forskrifter
 - starte opp et utgreiingsarbeid for retningslinjer om og støtte til **prioritering** på folkehelseområdet
 - utvikle heilskapleg **retteleing til utgreiingsinstruksen** om verknader på helse til befolkninga og helseeffektar i samfunnsøkonomiske analysar
 - halde fram med å støtte opp om det **breie folkehelsearbeidet** og redusere variasjonen mellom kommunane
 - vidareutvikle **programmet for folkehelsearbeid i kommunane**

Kapittel 8

Helse i all politikk (I)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Finansdepartementet

Kunnskapsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet

Justis- og beredskapsdepartementet

Forsvarsdepartementet

Klima- og miljødepartementet

Arbeids- og sosialdepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Utenriksdepartementet

Barne- og likestillingsdepartementet

Kulturdepartementet

Nærings- og fiskeridepartementet

Olje- og energidepartementet

Samferdselsdepartementet

Helse i all politikk (II)

- **Frivillige organisasjonar** spelar ei viktig rolle i folkehelsearbeidet – både gjennom ei rekke aktivitetar og som eigenverdi for enkeltmenneske
- Regjeringa vil
 - vurdere om folkehelselova og oversiktsarbeidet kan utviklast vidare for å løfte fram den rolla frivillige spelar i folkehelsearbeidet
 - oppmode kommunane om å ha eit aktivt forhold til frivilligheita og leggje til rette for at det kan skje
 - revidere frivillighetserklæringa i dialog med frivillig sektor og kommunesektoren

Helse i all politikk (III)

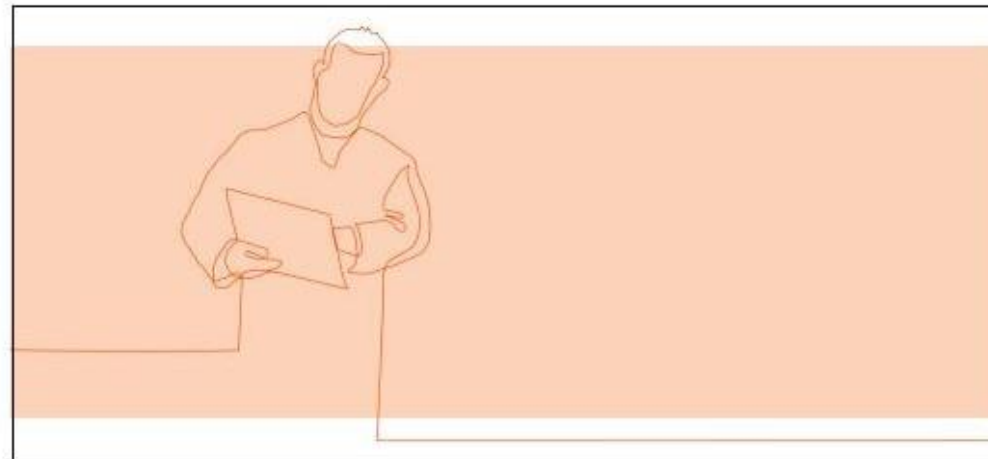
- **Næringslivet** skaper arbeidsplassar og er avhengig av høg deltaking i arbeidslivet.
- Næringslivet har eit samfunnsansvar – å arbeide for å betre folkehelsa vil i mange tilfelle være ein naturleg del av dette.
- Regjeringa vil
 - vidareutvikle samarbeidet med næringslivet om folkehelsearbeid på ulike område
 - følgje opp den offentlege utgreiinga om særavgifter på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer
 - leggje til rette for skogsvegbygging som bidrag til eit større tilbud av ferdselsårer for friluftsliv og fysisk aktivitet

Godt kunnskapsgrunnlag for folkehelsearbeidet (I)

Godt kunnskapsgrunnlag for folkehelsearbeidet (II)

- Regjeringa vil
 - arbeide med å etablere helseanalyseplattforma, med mål om eit heilskapleg analysesystem
 - leggje til rette for evaluering av nasjonale folkehelseiltak
 - arbeide for ei ny finansieringsordning for befolkningsundersøkingar

Helse- og omsorgsdepartementet

DET KONGELEGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Meld. St. 19

(2018–2019)

Melding til Stortinget

Folkehelsemeldinga

Gode liv i eit trygt samfunn

Omslagsfoto: Bård Løken / Samfoto/NTB scanpix

Omslagsillustrasjon: Kord/ 07 Media AS

Andre foto: Colourbox

